

ДОБРОВОЛЬСЬКА В. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент

ПОДАТКОВА СКЛADOVA КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У сфері господарювання безліч державних органів контролюючого характеру здійснюють свої повноваження щодо будь-якого суб'єкта господарювання. Але найбільш суворим є органи щодо оподаткування, а саме Державна фіскальна служба України, яка за законодавством є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок), державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску [1]. Основним із завдань зазначеного органу є здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів. За Податковим кодексом України [2] зазначені органи здійснюють контролюючі повноваження через проведення різноманітних перевірок. Звідси виникає термінологічний і змістовний взаємозв'язок між поняттями «контроль» та «перевірка». Зазначений взаємозв'язок є предметом дослідження у фаховій літературі.

Контроль (від франц. *Controle* – перевірка) – процес, що забезпечує досягнення системою поставлених цілей і що складається з трьох основних елементів: встановлення стандартів діяльності системи, що підлягають перевірці; зіставлення досягнутих результатів з очікуваними та коректування управлінських процесів, якщо досягнуті результати істотно відрізняються від встановлених стандартів.

Контроль є абсолютно необхідним по наступним причинам:

1) зникає невизначеність. Ніякі ретельно розроблені плани і програми дій не можуть врахувати всілякі ускладнення та обставини. Контроль потрібний для того, щоб, корегуючи рішення задачі, усувати або зменшувати невизначеність;

2) з'являється можливість передбачати кризові ситуації. Помилки і дрібні не вирішені питання, які є завжди, деколи такі численні, що перевищують критичну масу. Звичайно, це відбувається в тому випадку, якщо помилки не виправляти і питання не вирішувати. Контроль

дозволяє фіксувати і виправляти помилки до того, як їх наслідки приведуть до кризи;

3) виявляються не тільки (і не стільки) помилки, скільки успіхи. Контроль дозволяє визначити напрями діяльності, які найбільш перспективні [3, с. 69-70]. З цих же причини податковий контроль є необхідною процедурою для сфери господарювання, адже справляння податків і зборів є конституційним обов'язком суб'єктів господарювання.

Податковий контроль пов'язаний із державним контролем та співвідноситься із ним як частка та ціле, рід та вид. Суб'єктом зазначеного контролю є відповідні посадові особи як особи, які безпосередньо його здійснюють. Так, позитивною є думка про те, що контроль «як правова форма державного керівництва економікою» означає встановлення компетентними органами ступеня відповідності фактичних напрямів і результатів діяльності суб'єктів господарського життя встановленим державою правилам, нормам і нормативам, в також виявлення порушень у діяльності цих суб'єктів, вжиття заходів щодо їх усунення, в тому числі застосування господарсько-правових санкцій [4, с. 48]. Також слушною є думка про те, що податковий контроль є частиною державного фінансового контролю, суть якого полягає у встановленні фактичного стану дотримання вимог чинного податкового законодавства на підконтрольному об'єкті. Він спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів, що належать державі, а також використання коштів, що залишаються у суб'єкта фінансових правовідносин у зв'язку з наданими пільгами за платежами до бюджетів, державних позабюджетних фондів та кредитів, отриманих під гарантії Кабінету Міністрів України [5, с. 30]. Фінансовий характер податкового контролю проявляється через податки і збори, вираз або форма яких є виключно грошова.

У літературі слушно зауважується, що з прийняттям Податкового кодексу України законодавчо регламентовано поняття податкового контролю (Глава 5) як системи заходів, що вживаються контролюючими органами для контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів та норми, закладені у Податковому кодексі України, спрямовані на забезпечення підвищення рівня захищеності суб'єктів господарської діяльності та гармонізацію інтересів держави і бізнесу. У Кодексі здійснена спроба збалансування досвіду проведення податкового контролю, набутого Україною протягом періоду її незалежності, та міжнародної практики контрольно-перевірочної роботи [6, с. 31].

Таким чином, для сфери господарювання притаманний податковий чинник у вигляді податкового контролю, який представляє собою вид державного фінансового контролю, змістом його є контрольно-наглядова діяльність уповноважених осіб, а об'єктом — документи

(інші форми), які свідчать про правильне та своєчасне нарахування і сплату встановлених зборів і платежів.

Список використаної літератури:

1. Про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236 // Урядовий кур'єр від 08.07.2014. — № 120.
2. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року // Відомості Верховної Ради України — 2011 р., № 13 / № 13-14. — № 15-16, № 17. — Ст. 556.
3. Вересов Н.Н. Все схвачено: психологические аспекты и сущность управленческого контроля [Электронный ресурс]. Режим доступа: // www.elitarium.ru
4. Господарське право: Практикум / За ред. проф. В.С. Щербини. — К.: Юрінком Інтер, 2001. — 320 с.
5. Гуцаленко Л.В. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. / Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій, М. М. Коцупатрий. — К. : ЦУЛ, 2009. — 423 с.
6. Мельник М.І., Лещух І.В. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія / М.І. Мельник, І.В. Лещух. — Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2015. — 330 с.

РОМАНАДЗЕ Л. Д.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права та процесу,
кандидат юридичних наук, доцент

МЕДІАЦІЯ В КОНТЕКСТІ ЗМІН ДО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

23 березня 2017 р. Президентом України було внесено законопроект реєстр. № 6232 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» (далі — законопроект № 6232). Вказаним законопроектом передбачається викладення в новій редакції Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України, а також внесення змін в низку нормативно-правових актів. Запропоновані зміни є різноманітними та досить кардинальними для українського законодавства. Водночас, суб'єктом законодавчої ініціативи жодним чином не враховано напрацювання стосовно законодавчого закріплення медіації у процесуальному законодавстві України. Зокрема: